

A' RÓMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG
NEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

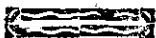
Indult BÉTSBÖL Szombaton 14. Novemberben 1789.

Külső-országi Tudósítások.

Prusseh-országban Frauenbergben, ezen hón. 5-dikén, életének pedig 48-dik eszendejében meghalozék R. Sz. B.-béli Hertzeg Svartzenberg. Ezen meghalálazott példás jó szivü Hertzeg halálát közönségesen sajnálják. A' közelebb múlt Pruszszus háboruban egy akkori Stráfametter — most fő Hadnagy Boér Ur ezen Hertzegnek egy bizonyos Uradalmát egynéhány Húzárokkal megmentvén attól, hogy a' Pruszszus katonák fel-nem prédálhatak, ezen nevezett Tiszt Urat sokszor sok arannyokkal

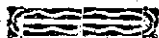
Y y y y

szokta

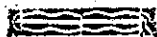

szokta vala azután-is meg-ajándékozni, és a' Húszárokat örökké nagyra betsülte.

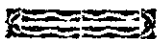
Katholicum Belgium. — Már azt, az ez-előtt költ Levelekből értettük, 's tudjuk, hogy minekutánna a' F. Tsászári fegyveres sereg a' pártot ütött és fegyveres seregre gyült Brabántziaiakat *Hafselből* el-kergették, a' Hollándiai földön kerestek a' magok tzéljoknak menedék helyet, és *Brédába* költöztenek; itt magokat a' külömbb külömbb Seregek edgyesítették, a' honnan, hogy a' magok előre elnézett tzéljokat hamarább el-érhessék, egynéhány helyen, és egynéhány seregben Okt. 24-dikén bé-ütéseket tettek Brábántziába; sok helyeket el-foglaltanak és *Lilló Várát*-is meg-vették és meg-szállották; de a' mint a' Bétsi Udvari Német Tudósításból érjük, ezt megint csak hamar el-hagyták, és más munkához kezdettenek. Hogy ezen zenebonás Hazafiak lármájának annál hamarébb véget vesse- nek, már most a' F. Tsászári hadi-sereg itten minden-felől gyűlnek-öszve, hogy ezen zenebonás seregre rá-ülsenek és ezeket el-széleszszék; mely tzél- nak meg-előzésére az itten lévő *Komendérazó* Generál Gróf *Dalton* a' maga neve alatt következő Tudósítást botsátott-ki, és tétetett közönségesse: — „Minthogy sok faluk és Helységek a' pártütésnek záfzlóját már ki-függesztették, és ezeknek lakosai nem csak fegyverben találatnak, hanem már a' hadi-népre tüzeltenek-is — nekünk pedig kötelel- ségünkben áll, hogy a' Rebelliseket Pártütöket a' magok törvényes Uraknak Fejedelmeknek tartazó hű- ségre és engedelmessegre vizsgál-térítsük, és végre
ennek

annék végben vitelére fegyveres erőszakkal-is éljünk; tehát adjuk minden embernek tudtára, hogy noha mi ember vért ontani utáljuk, nevezetesen azon ártatlanakét, kik a' bünösök között elegendesleg találtnak; de még-is azt már most el-nem kerülhetvén, mindazokat a' falukat és Helységeket tüzzel borítjuk-el, valamelyek a' Pártütésnek zászlóit ki-függesztették vagy függesztik, vagy pedig a' Lakosok olly tzéllal fegyverben találtnak, hogy a' mi hatalmunk alatt lévő F. Tsászári népnek ellent álljanak. Brüsfszel 26-dik Oktob. 1789. Gróf Dalton. „Ebből, ha többet nem irunk is, egy okos Olvasó gondolhatja, hogy légyenek itt a' környülállások. Némellyek azt akarják hinni, hogy ezen Pártot-ütöttek Gen. Srödernek 9 ágyujit el-vették volna, és katonái közzül is 90 egynéhányot le-vágtanak volna; melyre nézve már most a' Tseh-országban lévő *Eszterházi* Húzsár Serge induló-félben volna ide Generál *Lilien* alatt, más sergekkel edgyütt; A' következő idő fog erről bizonyost szollani igazé vagy nem. — „Éppen azon időben, midőn ezen büntetésre méltó, Rébelliseknek bé-ütésekről a' hír *Brüsfszelbe* érkezett, az esett tudunkra, hogy a' *Menkheli* fő Püspök, kinek már ez előtt nyilvánságos parantsalatja vala, hogy ezen Városban maradjon, alattomban meg-szökött; melyre nézve az itt tellyes hatalommal lévő Minister Gróf *Trautmansdorf* Okt. 28-dikán következő irást botsáttá utánna: — „*Kárdinális Uram!* „En küldöm ezen írásomat a' kegyelmed lakó-helyébe, és által-adatom a' kegyelmed embereinek, kik előtt a' kegyel-

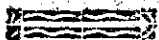

med mostani hól léte bizonyosan nem titok, és kezéhez is fogják szolgáltatni. Kegyelmed a' maga már régtől fogva nem csak ki-mutatott, hanem attól meg-nem szünt Fejedelméhez-való engedelmességének pohara már színyártig tölt, és ezen elszaladása, melyet kegyelmed éppen akkor tselekedett, midőn egy nagy-fokoságú zenebonás Pártütők, kik a' Hollandiai Közönséges-társaság' földjén öfvegyültenek, bé-ütéleket tettek, és a' magok fő hatalmú Urak ő Felsőge ellen egy közönséges pártütő fel-állást akarnak véghez vinni — ezzel nyilván-ságosan meg-mutatta, hogy kegyelmed azt tselekedni nem akarja, a' mit a' maga fő Papi-hivataláhozna-magával, hogy ezen zenebonának ellentállana és azt semmivé tenné. „A' Kegyelmed egész maga-viselelése elegendő módon meg-bizonyítja, hogy kegyelmed a' nyughatatlan népnek első feje, és hogy zenebona kegyelmedtől származik. „Ezen-környülállásokban, és azon Itélő-székig, mely előtt kegyelmed is el-múlhatatlanul bizonyosan meg-jelenendő, hogy az érdemlett büntetést el-vége, tudtára adom kegyelmednek az ő Felsőge nevében azon parantsolatot, hogy a' Szt. *István Rendének* Nagy Keresztes-tzimerét; és azt a' *Decretumát*, mely által ő Felsőgeének titkos Tanátsósává tétetett, minckutána magát ezen tisztelésekre méltatlonná tette, visszaküldeni el-ne-mulassa. En meg-tiltom Kegyelmednek az ő Felsőge nevében, a' máj naptól fogva, lezen Királyi tzimereket viselni, és hogy aká, mely alkalmatossággal is valahol magát Ts. Királyi titkos Tanátsosnak nevezte-hesse; mivel Kegyel-

med ezen szempillantástól a' *Szerzet Rendének* Lisztájából, és a' F. Ts. K. titkos Tanácsfok forrásból ki-vagyvn töröltetve. Vagyok s. t. „

Spanyol ország. — „Ezen Országban most minden-felett való tsendesség, nyugodalom és közönséges bődögság láttatik uralkodni; noha némely hamison költ Német Levelekben azt olvashatjuk vala, hogy itten is, a' Frantzia-orzági zenebonához hasonló zenebona uralkodván, a' *Nagy Inkvizitornak*, a' *Szévíllai* és *Borcellonai* fő Püspököknek a' zenebonás nép fejeket vette vólna; mely meg-tzáfolás nélkül izükölkedő hazugság. Itt hát tsendes nyugodalom vágyon, nem tsak; hanem tellyes reménység-is, hogy Spanyol-ország, noha, a' Nemzet' természete-szerint tsendes méltosággal lépik, minden órán fel-emeli a' maga fejét. A' múlt hónap 15-ö napján bé-kelleték az első Minislernek adni a' Királyhoz az ő egész Spanyol-orzágrol való elő-látásait és képzelődéseit. — A' Király az Amerikai zenebonától illetetvén, a' maga hatalma alatt lévő Amerikában egy 100-ezer főből álló hadi-ferget akar fel-állítani. A' fellyebb vólt Tengeri-háború alkalmatossággával szabad Társasággá lett Amerikaiak már külömbb külömbb-féle mozgásokat tettek, hogy a' Spanyol hatalom alatt lévő Amerikát is a' magok szabad Társaságokhoz káptsolhassák — és sok Tengeri Hatalmoságnak nagy Politicájok lap-pong itt. — „Az *Uj-Mexikoból* jött Levelek atrol tudósítanak bennünköt, hogy a' Napkeleti Amerikabéliek egész bődögságokat abban helyhez-tetik, és minden igyekezteket arra vetették, hogy

a' más része - is Amérikanak, a' *Panamától* fogva egészen a' *Miszszissippi* vizig egy Nemzet és Tárfaság lehetne. De nem-is vólna ez rofsz kívánság; mert így a' napkeleti Amériakaiak az egész föld gollyóbifán leg-boldogabbak lennének ez által. A' Kereskedés, Gazdagság, ezüst, arany 's más természet ajándékai ezen Tárfaságot leg-méltóságosobbbá tennék, mely minden Europaiakat tsak nem tölle függökké szülne. — A' fellyebb említett Ministernek a' Királyhoz bé-adott Listája-szerint, kapot Spanyolország a' *Kanária-szigetekkel*, *Majorka*, *Mező-város* *Minorka*, *Orán* és *Zentával* 21-ezer 421 Városokat, fokot és falukat; 112 Püspökséget; 2122 Barát; és 1130 Apátza Klástramokat; 316 Collégiumokat; 2010 Ispotájokat; 69-ezer 870 Barátot és 35-ezer 491 Apátzát; 8 milliom 250-ezer 648 Lakafokat, kik *Communiora* alkalmazok; 2 milliom 2452 approb gyerekeket. Ezek-szerint a' kézi-mesterségek és katonaságra nézve egy jó rendelést akar itten fel-állítani. — Az ujj Familiai Környülállás Spanyolország és Portugallia között, ezen Birodalomnak minél hamarabb lehető nagyobbulására nagy reménységet nyújtott. A' *Brafilliai* Hertzeg, Portugalliának egyedül lévő örököse, a' Doktoroknak itéletek-szerint, mag nélkül való lészzen. Ennek halálával egész Portugallia minden Afrikában és Ostindiában lévő örökségeivel Spanyolországra fog szállani. Ekkor leszfé Spanyol-orfág valami!! de hátha ezt szaglották meg némellyek, hogy a' zenebona Amérikában-is megindúlt, és ugyan azon közönséges tárfaságban, melynek nyakát az Anglus járom alól ki-húzni, a'

Spanyol Udvar segitette. A' Tengereken túl-is harapozott már e'-szerint a' zenebona.

Breszlából az iratik; „Az Auszriai fegyvernek a Törökökön Móldovában 's másut tett győzedelme nekünk annál nagyobb örömeinkre szolgál, mint hogy ezen győzedelemnek nagyobb része Német-or-szági Hertzeg alatt ment légyen olly szerentsésen végbe. Minthogy F. Ts. Királyi Feldmarsal Szak-szoniai H. Kóburg a' Breszlai Komendérazóval H. Kóburgal Unaka gyermek, ezen Idegen hatalam alatt lévő Hertzeg, itt-is a' Martinestinél esett győzedelemnek pompás győzedelmi innepet tartott, a' maga Regementjét parádéba álitotta-ki, és 3 Sálvét lövetett. Az ezen Hertzegi-házból uralkadó Szak-szoniai Hertzeg Kóburg-is, a' mi vitéz Feldmarsalunknak testvére, ezen Familia betsületére szolgáló győzedelmi szerentsén ugy meg-örvendett, hogy a' maga testvérjének F. Tsászari Feldmarsal H. Kóburgnak járnai szokott esztendei fizezésén kívül legottan 30-ezer farint esztendei (tzulagat) tóldalékat rendelt. — A' Pruszsziai, Koloniai, és a' B. Palatinátusi Sergek, mellyek arra rendeltettek, hogy Lütikhben a' tsendefséget és rendet megint helyre állittsák 10-ezer fejből állanak. — Párisban tsak ugy vagyon most-is a' dolog, a' mint lehet. Nints kenyér! korrog a' Frantzia gyomor!

Ha-

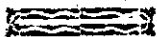

(*) Az uralkadó Hertzegi Familiákból tsak egy uralkodik, ha több testvérek vagynak, azokat esztendőnként bizonyos Summával fizeti. Illyen a' mi Feldmarsal H. Kóburgunk-is

„*Uraim !!* (Igy szollította meg *Laudon* a' maga kedves Tisztjeit Okt. 21-dikén; midőn ezeknek gyűlésekben közből állana (En már most mingyárt haza mehették Bétsbe, de még nints mindennek vége, a' mit el-végezni magamban előre fel-tette ::; mi még 2 hétig szorgalmatosan folytassuk a' dolgot; mert ki tudja láthatom é én többé Török Urámékat, és vallyon alkalmos léfzek-e a' 3-dik ez-tendőbéli Táborozásra vagy Tem? és ha az Isten az én életemet tovább nyújtja-is; ki tudja, hová küld engemet a' mi kegyelmes *Monárkhánk*; mert nagy személyek vagynak, kik a' mi, és frigyésünk szentsés lépéseit irigylik. — A' mondatik, hogy *Laudon* a' Belgrádi Basának egy bizonyság Levelet adott, hogy ő a' várat mind addig, mig lehetett, mint egy vitéz úgy őltalmozta légyen. — Nov. 15-dikére a' *Bádenden* (ez egy feredő hely Bétshez nem meszse) a' *Laudon* számára ki-készítették a' szállásul szolgáló szobák, Bétsben pedig majd minden lovak és kotsik el-vagynak előre foglalva, hogy ezen öreg vitéz Vezért meg-tiszteljék; azonban minthogy úgy vették észre, 's a' tudva lévő Vezérnek természetéből is úgy itélnék fokón, hogy Bétsset el-fogja kerülni, arra-is némely Hertzgegek előre való rendelést mondotnak tetteknek lenni, hogy mig lesessék, és úttyában el-fogván Bétsbe hozák-bé. — A' mondatik ezen Vezérek vezériről, hogy lóra nem ül, addig örökké nyavallyás, de mihelyt lóra ülhet, azonnal egészséges. Minthogy a' múlt télen Bétsben szüntelen betegeskedett, fokón tartanak, hogy haza jövén, nehogy a' fok nyughatat)

tátlanság után efendő nyugodalom egy káros és szomorú végső nyugodalmat okozzan.

Huzánkbelli elegendes hadi 's más-féle Tudósítások.

Az ugyan azon egy nyelven beszéllő 's meg-edgyező *Karlstadt*, *Glinai* és más Horváth-orfzági határ-szélekről Oktob. 31-dikén, és Nov. 1. napján költ Levelek azt erősítik, hogy a' Boszniai ellenséges seregek, a' *Skutari* Basának meg-érkezésével és már éppen a' szélekig elé is mozdult segítő Seregével igen nagy erőt kapván magoknak, a' mi *Kordonunkot* minden-felől nagy erővel kezdték háborgatni, hogy bé-ütsenek; a' honnan a' mi Vezéreinknek tellyes szorgalmatosságok az, hogy ezeknek ellent álhassanak, és az ellenséget a' maga tzéljában akadállyoztassák. Ezt eddig a' Közönséges Levelek-szerint írok; de a' tegnap előtt késő este Bétsbe érkezett Stafétáról közönséges a' vélekedés, hogy azt a' szomorú hirt hozta volna a' Horváth-orfzági szélekről, hogy itt a' dühös ellenségnek egy nagy sokasága a' napokban bé-rontván, minekutánna Kapitány *Kreshovits* Urat egész Kompániájával edgyütt maga dühösségének fel-áldozta volna; né mely széleken lévő helyeket és épületeket fel-égetvén, ki-rabolván, ne-hogy a' *Laudon* Tábora háttak-megé kerüljön, megint visszsa-tértenek volna. Következendő Levelünkben reméljük ezen történetnek bővebb le-írsát.

Szedenből Oktob. 30-dikán az iratik: „A' mi Seregeinknek olly vitéz és szerentséb, már tudva lé-

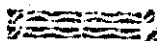

vő, tsatázásaiknak a' leve következése, hogy nem csak az Erdélyi széleknek halfszára semmi ellenség nyomdokat nem találhatunk, hanem arról is bizonyosok vagyunk, hogy az ellenséges sereg, a' magok földjeken, méljen bé-költöztenek légyen előlünk. Azonban, a' mi Sergeinknek Oláh-országba lett bé-költözések nem igaz.

Bánát. Orsovának meg-vételét már némely Bétsben szárnyáló Német Levelekben minden környül-állásaival edgyütt lehet olvasni, melyről ezen Levelek-szerint az iratik, hogy 8 egész napokig tüzeltetvén *Laudon*, a' 9-dikén magokat Kapitulációval feladták volna; de ezen tudósítással is a' következő alkalmatosságra várakozzunk: mert még eddig az *Allion* hegyén lévő Táborból az Okt. 29-dikén költ tudósítás-szerint csak ennyi bizonyos hírrel szolgálhatunk: „A' Battériák, ágyuzó-állások készek, az ágyuk ki-vagynak szegezve, és *Ujj-Orsovának* agyon-lövésére minden szükséges készülék meg-vagynak téve; de addig kemény parantsolat vagon, hogy csak egy lövést is tenni meg-ne próbálják, míg *Feldmarfal Laudon Ferentz* fő Hertzeggel ide meg-nem érkezik; kiknek meg-érkezések még Okt. 31-kére határozatnak. — Az *Orsovai* benn lévő őltalom azt a' feletet adta vala, a' mi felkérésünkre, hogy ők a' magok Törvények-szerint a' Várat mind addig fogják őltalmozni, valamig csak lehet; azonban az ő veszedelmekre tzélazó minden készüléteinket tsendesfen, minden akadályoztatás nélkül, nézték. Az *Orsozában* lévő Törökök tudják és szemeikkel látják, hogy egy bátorságos órájok

jok nintsen már a' Várban, ajtajok előtt a' halállal fenyegetődző veszedelem; még-is fegyverben gyakarolják magokat ló-háton, Török-musikálnak és vigan vagynak — fő-képpen úgy járnak szerte-széllyel a' Várban, mintha reájok sem tartoznék ezen veszedelmes készület.

Zilah 30. Okt. — Kedves Barárom! Nézd ez előtt 3-mad nappal mi történék nálunk!! Zilahon *Kraszna* uttán egy bizonyos Gazdának Tselédjei ki-mennek a' Szöllőbe, csak maga marad othon a' Gazda, 's ez-is dél-után ki akarván indulni, elébb ki-fordúl a' Házból férre dolgára, 's onnan visszajövet bé-rántya Háza ajtaját, 's bé-zárja jól; el-indúl 's el-is mégyen tselédjeihez. A' Gazd afszony estve-felé haza indul Vatsara készíteni, 's mikor már az Ablak alatt jár, hallya hogy szörnyü tsörömpölés 's futkosás van a' Házba, az ajtó pedig bé van zárva, az ablakra mégyen, 's azt-is zárva találja, 's a' mint félelmes szemekkel bé-tekint, egy jó forma kövér Kant meg-lát, 's gondolkozóba esik, hogy ez egyébütt bé-nem mehetett, hanem vagy a' Kültsjukon, vagy pedig a' Kürtön, és így vagy Bolzor-kány, vagy pedig valóságos Kan ördög. Szalad a' szomszédokhoz 's hívja segítségre, 's úgy találják a' dolgot ezek-is, 's komendállják az Afszonynak, hogy haza várván Urát mennyenek a' Biróhoz, 's kérjenek segítséget, 's úgy-is tselekedének. A' Biró ki-rendel mingyárt két Senátor Urakat, Csákányosokkal 's város szolgáival, és más Adfidentiaival, olly rendeléssel, hogy úgy találván a' dolgot, a' mint referáltatott, a' Kan-ördögöt Hárs-kö-

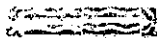
telekkel kötözzék meg, 's fülinél farkánál fogva vigyék árestomba. A' ki-küldetett két Senátor Urak, éppen úgy találják a' fel-adást a' mint vólt, 's nagy ügygyel, bajjal meg-kötözik a' Kan ördögöt, kísértetik a' Biróhoz. A' Biró kezd végire járni; hogy vallyon kinek lehet olyan forma Kan fertésse, meg tudják, hogy egy öreg Afzszonynak, a' ki külömben-is Boszorkányságáról gyanusnak tartatott. Annyival-is inkább oda a' szegény Kan, meg-kötözik ujjolag hét erős Hárs-kötelekkel, 's mellé állítván két Csákányost vallattatni kezdik; hogy mi-soda Lélek, 's vagy 25-töt jól bé-fütyölnek néki; ez szegény csak rőfögéssel felelt a' maga anyai-nyelvén, melyből még a' hozzá hasonló természetűek-is könnyen meg érthették volna, hogy ő csak az a' minék láttyák, az az: egy valóságos Kan-díszuó, a' mely addig míg a' Gazda férre dolgára járt bé-talált méhni a' Házba 's oda zárták. De nem hívének szegénynek, halálra condemnálák, még pedig elsőben úgy, hogy Húsát a' Kutya'knak hányják, de semmi kézzel fogható ördögség ki nem sülvén ellene, utóljára *qualificálták a' Sententiát* és ki-méreték a' Székbe, és így már egy Kan-ördöggel kevessebb van Pokolba, bezzeg ha így meg-ehettyük edgyenként; vége Pokolnak! mert még ebben a' Világban való Poklok meg-emésztk a' benne lakóit. Van valahól emlékezet a' Szt. Irásban, hogy a' *Ge'genésufok'* dísznóiba belé-bujtak vólt az ördögök, de az-ólta sem történt több ilyen, csak éppen ez az egy *Casus*,

Mit gondol kedves Barátom Uram

az ilyen Városról, a' melynek ilyen előjárói vagy-
nak, milyen lehet a' köz népe? Mit nem tsinál
még ma-is ilyen világos Században a' meg-gyöke-
rezett vagy roszsz vélekedés, a' roszsz tanítás, és
nevelés? Olyan Hájog ez az ilyen vakoknak sze-
mén, süthet itt a' nap 12 órakor, de 13 kor fints
még-virradva ezekre nézve.

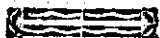
Olvasó Kabinét, Lese Kabinet.

Mint hogy azokat a' fok-féle 's különböző ma-
tériákra tartozó Könyveket, mellyek minden hónap-
ban szaporodnak, minden különös személynek meg-
szerezni lehetetlen: a' végre gondoltattak ki ezek
az Olvasó Kabinétek, melyek Felső-országokon tsak
nem minden Városokban találhatnak. A' ki illet
állit-fel valamely Városban, igyekezik az abban bé
szerezni minden-féle ujj Könyveket, mellyek a' kü-
lönböző ízesű embereknek gyönyörűséges mulatsá-
got szerezhetnek. A' nyomtatásban ki-adott, lai-
stromokból ki ki láthatja, mellyik Könyv neki va-
ló, 's ki-hozza onnan olvasni, 's fizet tölle egy
krt. napjában. Ez az olvasni szeretőknek nagy ölz-
tön, 's azonban az Olvasó Kabinét' Birtokosja is
ki-keresi lalsanként Könyveinek árrokat. Nem ré-
giben Györben Müller Feretnz Könyv-kötő Ur álli-
tott-fel ilyen Olvasó Kabinétet, mellyben tsak ed-
dig-is bé-szedett más fél-százból álló ujj Magyar
Könyveket, mellyeket a' szomszéd falukba-is ki-
hordanak az olvasni szeretők, egy krt. fizetvén egy
Könyvtől minden napra. — Itt Komáromban-is most
szándékozik egy érdemes Hazafi hasonlót állítani. —

Annyival nagyobb szükségünk volna nékünk az il-
 lyekre, hogy mi Magyarok nagy részént csak ugy-
 bánunk a' Könyvekkel, mint az Ujság' Levelekkel,
 t. i. által olvassuk, 's azután haza küldjük. — Ha
 valamely ujj Magyar Könyv kerül valamely Hely-
 ségbe, van annak künja; mert azt szüntelen házról
 házra hordják olvasni, mig ugyan ki-nem túrólodik
 a' háta. — Bár csak Hazánknak minden nagyobb
 Városaiban valamely tehetős és érdemes Hazafi,
 Kalmár vagy Könyv-kötő, ilyen Olvasó Kabinétet
 állítaná fel. Hiszen ha eleinten kevés Olvasókat
 találna, ugy a' Könyvekben semmi motsok nem es-
 vén, azokat el-adhatná, 's ugy-is nem vallana kárt.
 — Nem kellene öszve-dugott kezekkel várunk,
 hogy az efféléket mindenütt csak az idegenek tsi-
 nálják; hanem magunknak kellene iparkodnunk, 's
 az ilyen Kabinétekba bé szedett Magyar Könyvek-
 kel Nemzetünket az olvasásra isalogatnunk. — Sen-
 ki sem hiáné-el a' ki nem látta, mely sok szép Ma-
 gyar Könyvek jöttek már világosságra. — Esmé-
 rek én egy nagy lelkű 's minden Virtusokkal ékes-
 kedő Dámát, nints köztünk drága személye, de
 szíve velünk van; ennek a' nagy lelkű Grófnének
 Könyv tárja többekből áll 937 Magyar Iróknál. —
 Vajha minden Grófnéink 's Báronéink e' szép pél-
 dát követnék!!

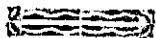
Ezt a' tikkelyt a' *Komáromi* tudós *Mindenes*
Gyűjteményből iktattuk ide. — Hízkeladni nem me-
 llersége a' *Kurirnak*, söt gyamarból gyűlölt ellen-
 sége; de a' ki ama gyermekek számára írt híres
Hísfiai Hétileveleket olvasta, — a' *Komáromi tu-*
 doss

doss *Gyűjteményt*-is olvassa, az irigység ellen is kén-
telen azt meg-vallani, hogy a' mi kedves Nemze-
tünkre nézve sokkal hasznosabb ez, mint amoz, és
betsületemre fogodom, hogy ha ezen elzendei gyűj-
teményt egy okos Házi-gazda Könyvbe kötteti, il-
lyen közönséges hasznú Könyve egy-sem lézzen há-
zánál. — Olvasátok-el a' *Mintszent Havónak* 31-di-
kén költ Levelet, 's tégyetek ítéletek rólla. Ennél
gyűjteményes Levél bizony (a' *Kurir*' ítélete-szerint)
egy nyelven fints elébb-való Európában, mely vi-
rágzani kezdett édes Anyai-nyelvünknek nem kiss
ditséretire szolgál. Én ha Feleséges-Gazda vól-
nék, gyermekeim vólnának; addig Feleségem libá-
zó oldalam tsontja helyéhez nem közelitne, se na-
gyobb gyerekeim enni asztalhoz nem ülnének, mig
ezen nevezett *Gyűjteményes* Levélből tett minden
kérdéseimre meg-nem felelnének. — Hízkelkedni sem
Komáromban sem másut nem kenyerem — szól az
igazság szerelme és az öröm ki-belöllem. Tsak ez
a' meg-nevezett Levél méltó vólna, hogy minden
Gazda és Gazd-aszfzony Könyv nélkül tudja,

Edgy Illyriai Hazafinak pennája.

sVb LaVDoulo totIVs eXerCItVs Iosephi IMperá-
torIs prInCipe
TVrCæ eXpVgnatI beLgraDVM CæsarI Iosepho
restItVerVnt,
eVanDo septIMA VICe LVX In oCtobri eXorta est.
M. D CCLXXXIX.

Zudófitás.

Alsó Styriában a' *Zülen* Kerületben, el-adóvát tétetett egy a' *Weitenfeldin* Uradalomnak birtokában lévő, jó móddal épült üveg-tsür nagy *Fabrika*, annak szükségére örökre elegendendő erdővel edgyütt; mellynek alkalmas voltát e' következőkből meg-ítélhetni:

1.) Ezen Üveg-tsürnek tulajdon deszka-fűrészszö-
vayon, melyből deszkával el-tartathatik.

2.) A' leg-jóbb Üvegnek való békasó vagy Ko-
vats-kő, tsak fél-orányi meszszeségre böven talál-
tatik.

3.) A' *Kárinthiai* népess Ország útjától tsak 2
órányira, és a' kereskedő derék úttól 2 $\frac{1}{2}$ órányira
fekszik. Cluj / Central University Library Cluj

4.) Az itt készülő Üveget a' Száva vizén bé-
menő tutajokon (-Szál) egész Horváth országba is
meszszebb-is lehet szállítani.

5.) Az Üvegnek nemé különbben is *Triestba*,
Krimeába és *Styriába* el-adásáról esméreres, és ma-
ga magát ditséri.

6.) Az élésre tartazó dolgoknak, más Fabriká-
hoz képest, itten szüksége nintsen, hanem minden
illendő árran találtatik. — A' meg-venni szándéka-
zó Urak méltoztassanak magokat az alább irt Ur-
nál jelenteni. Költ a' *Weitenfeldini* Uradalomban
Okt. 1. napján. 1789.

Fschitscheeg Mihály

Az említett Uradalomnak és Üveg-tsürnek,
nem különbben egy ujjanon épült Értz-
hámornak tulajdonása.